EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 10 20
COM(2015) 516 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Metinė Komisijos vykdytų derybų eksporto kreditų srityje ataskaita pagal Reglamentą (ES) Nr. 1233/2011

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Metinė Komisijos vykdytų derybų eksporto kreditų srityje ataskaita pagal Reglamentą (ES) Nr. 1233/2011

1. Įžanga

2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB[1], I priede numatyta, kad Europos Komisija, „atsižvelgdama į savo kompetenciją ir įgaliojimą derėtis įvairiuose tarptautinio bendradarbiavimo forumuose, pateikia Europos Parlamentui metinę vykdytų derybų ataskaitą, kad būtų nustatyti visuotiniai standartai oficialiai remiamų eksporto kreditų srityje“.

Šioje ataskaitoje aptariamas 2014 m. kovo mėn. – 2015 m. birželio mėn. laikotarpis.

2. Pagrindiniai ataskaitinio laikotarpio pokyčiai eksporto kreditų srityje

Komisija derybas šioje politikos srityje ir toliau daugiausia veda Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) eksporto kreditų komitetuose. Ataskaitos rengimo metu EBPO tebėra vienintelė tarptautinė organizacija, kuri yra parengusi išsamias eksporto kreditų teikimo technines taisykles. Europos Komisija, būdama atsakinga už prekybos srities derybų vedimą, atstovauja ES visose derybose dėl **EBPO susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų**[2] ir jo **sektorių susitarimų** (aprėpiančių specialias finansavimo taisykles konkretiems pramonės sektoriams), tiksliau:

- Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų laivams;
- Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų branduolinėms elektrinėms;
- Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams;
- Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų atsinaujinantiesiems energijos šaltiniams, klimato kaitos švelninimui ir vandens projektams;
- Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų geležinkelių infrastruktūrai.

Susitarime taip pat pateiktos konkrečių kategorijų sandoriams taikomos atskiros taisyklės (pvz., atskiras priedas dėl projektų finansavimo). Siekiant užtikrinti tinkamą eksporto kreditų ir su prekyba susijusios pagalbos papildomumo lygį Susitarime taip pat nustatyti sąlygotosios pagalbos principai.

Per daugelį metų jau pasitvirtino pagrindinis EBPO susitarimo tikslas – sukurti neformalų forumą, kuriame pagrindiniai eksporto kreditų teikėjai ne tik sutartų dėl taisyklių, kuriomis

[1] OL L 326, 2011 12 8, p. 45.

[2] Susitarimas – nuo 1978 m. galiojantis savanoriškas ES, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Japonijos, Korėjos, Norvegijos, Šveicarijos, Naujosios Zelandijos ir Australijos susitarimas, kuriuo susitarimo dalyvėms siekiama užtikrinti vienodas eksporto kreditų programų sąlygas. Susitarimas ir jo vėlesni pakeitimai nuolat perkeliami į ES teisę.

užtikrinamos vienodos jų atitinkamų programų sąlygos, bet taip pat garantuotų tinkamą keitimosi informacija apie jų eksporto kreditų sandorius ir jų skaidrumą lygį. Praktiškai nereikėjo kurti griežtesnių priemonių (kaip antai PPO ginčų sprendimo mechanizmo) galimiems konfliktams šioje tarptautinės prekybos srityje spręsti.

EBPO susitarimo istorija gali būti laikoma sėkmės pavyzdžiu, tačiau vienas pagrindinių šios priemonės veiksmingumą užtikrinančių veiksnių neabejotinai yra tai, kad ilgą laiką šio Susitarimo dalyvės atstovavo pasaulinei eksporto kreditus teikiančiai bendruomenei. Tačiau pastaraisiais metais tai gerokai pasikeitė: eksporto kreditų teikimo srityje atsirado daug naujų veikėjų, kurių pagrindiniai – Kinija, Brazilija, Indija, Rusijos Federacija ir Pietų Afrika. Ne viena jų labai atsargiai vertino visas iniciatyvas, kuriomis jos kviečiamos prisijungti prie EBPO susitarimo[3].

EBPO išlieka svarbiausia platforma 9 pirmiau minėtoms susitarimo dalyvėms siekiant susitarti dėl eksporto kreditų teikimo taisyklių ir jų stebėsenos. Kadangi kelis dešimtmečius EBPO susitarimas buvo tarptautiniu lygmeniu vienintelis išsamių eksporto kreditų techninių taisyklių dokumentas, EBPO taip pat sukaupė labai daug specialios institucinės patirties šioje politikos srityje.

Tačiau naujai atsirandantys eksporto kreditų teikėjai, kurie nepriklauso EBPO, tampa vis svarbesniais, todėl dabar pagrindinis prioritetas – pasiekti, kad šie nauji teikėjai prisijungtų prie naujų tarptautinių eksporto kreditų teikimo principų. Ataskaitiniu laikotarpiu **Tarptautinė eksporto kreditų darbo grupė (TDG)**[4] išliko pagrindiniu forumu, kuriame vedamas dialogas su EBPO nepriklausančiais eksporto kreditų teikėjais. Nors ši grupė veikia palyginti neilgai, tačiau ji tapo tikru antruoju forumu, kuriame Komisija atstovauja ES tarptautinėse diskusijose eksporto kreditų klausimais (išsamesnės informacijos žr. 3 skyriuje).

EBPO veikla ataskaitiniu laikotarpiu buvo tęsiama (išsamesnės informacijos žr. 4 skyriuje).

3. Tarptautinė eksporto kreditų darbo grupė

Ataskaitinio laikotarpio TDG **oficialūs posėdžiai**: 5-asis oficialus posėdis 2014 m. gegužės mėn. Vašingtone, 6-asis oficialus posėdis 2014 m. rugsėjo mėn. Pekine, 7-asis oficialus posėdis 2015 m. vasario mėn. Briuselyje ir 8-asis oficialus posėdis 2015 m. gegužės mėn. Brazilijoje.

Reguliarūs posėdžiai jau rodo, kad TDG yra nuolatinis procesas, tačiau prieš dvejus metus pradėjus iniciatyvą nebuvo galima būti tikriems dėl tokios eigos. Grupės **organizacinė forma yra paprasta** (nėra nuolatinio pirmininko, vietos ar sekretoriato), tačiau iki šiol dėl to nekilo didesnių problemų. Be to, šiame kontekste reikia atsižvelgti į TDG narių, kurie turi nedaug

[3] Labiausiai tai pasakytina apie Kiniją ir Indiją. Brazilija yra išskirtinis atvejis – ji yra Sektorių susitarimo dėl civilinių orlaivių dalyvė, tačiau nerodo susidomėjimo prisijungti prie paties bendrojo Susitarimo.

[4] Tarptautinė eksporto kreditų darbo grupė (TDG) sukurta 2012 m., remiantis dvišale Prezidento B. Obamos ir tuometinio ministro pirmininko pavaduotojo Xi Jinpingo iniciatyva. TDG yra 18 narių (visos 9 EBPO susitarimo dalyvės – ES, JAV, Kanada, Japonija, Korėja, Norvegija, Šveicarija, Australija ir Naujoji Zelandija, taip pat Kinija, Brazilija, Indija, Rusijos Federacija, Pietų Afrika, Indonezija, Malaizija, Turkija ir Izraelis). Ilgalaikis TDG tikslas – susitarti dėl naujų daugiašalių eksporto kreditų teikimo principų; prie šios grupės sukurta iniciatyvinė grupė, kuriai priklauso JAV, Kinija, ES ir Brazilija. Jos keturi nariai rotacijos tvarka rengia TDG posėdžius ir jiems pirmininkauja.

patirties panašiuose forumuose arba jos visai neturi, aplinkybes. Ilgainiui, kai TDG diskusijos bus techniškesnės ir sudėtingesnės, neabejotinai reikės vėl grįžti prie grupės institucinės sandaros klausimo.

Kaip minėta ankstesnėje ataskaitoje, po 4-ojo oficialaus TDG posėdžio Brazilijoje, grupės nariai priėjo prie bendros išvados, kad pirmaisiais grupės darbo metais pasirinktas požiūris lyginti atskirų TDG narių esamas eksporto kreditų teikimo sistemas ir jų veikimą jau nebepasiteisina. Todėl nuo **5-ojo oficialaus TDG posėdžio (2014 m. gegužės 20–22 d. Vašingtone)** grupė pradėjo naują veiklos etapą, kuriuo bus vedamos dokumentais grindžiamos diskusijos apie du pramonės sektorius[5], kuriuos TDG sutiko išsamiai analizuoti prieš pereidama prie realių diskusijų apie tai, kokie galėtų būti būsimi horizontalūs eksporto kreditų teikimo principai (t. y. principai, kurie apskritai būtų taikomi eksporto kreditų sandoriams). Pakoregavus TDG darbo metodus padarytas labai teigiamas ir dinamiškas poveikis visam grupės darbui – šis poveikis jau buvo matyti per Vašingtone vykusį posėdį. Kinijos delegacija pritarė šiam požiūriui nuo pat pradžių, tačiau aiškiai pabrėžė, kad jai nurodyta tam tikrais svarbiais klausimais, kaip antai dėl priemokų, palūkanų normų ir skaidrumo, nediskutuoti, kol TDG pereis prie horizontalių diskusijų etapo.

Nepaisant minėto apribojimo, kiti posėdžiai buvo pakankamai konstruktyvūs. Kinija **2014 m. rugsėjo 25–26 d. Pekine surengė 6-ąjį oficialų posėdį**. Per diskusijas oficialiai nebuvo paliesti priemokų, palūkanų normų ir skaidrumo klausimai, tačiau TDG delegacijos pakankamai produktyviai pasikeitė nuomonėmis kitais techniniais klausimais (pvz., dėl ilgiausio grąžinimo laikotarpio, didžiausios oficialios paramos, vietos išlaidų, kredito pradžios apibrėžties, grąžinimo sistemų, eksporto kreditų galiojimo termino). Primenama, kad Europos eksportuotojams labai dažnai susirūpinimą kelia Kinijos eksporto kreditų teikėjų praktika nustatyti kur kas ilgesnius grąžinimo laikotarpius nei EBPO susitarimo dalyvių taikomi laikotarpiai. Todėl labai sveikintinas pats faktas, kad TDG jau pradėta diskutuoti šia tema.

7-asis oficialus TDG posėdis surengtas 2015 m. vasario 3–5 d. Europos Sąjungoje, **Briuselyje**. Rengdama šį posėdį ES ketino ne tik tęsti dokumentais grindžiamas diskusijas dėl laivų statybos ir medicininės įrangos sektorių, bet ir pakviesti EBPO ekspertų skaityti techninius pranešimus apie tai, kaip pagal EBPO susitarimą veikia priemokų, palūkanų normų nustatymas ir kaip teikiami pranešimai apie atskirus eksporto kredito sandorius, nes norėjo darbo grupei sudaryti sąlygas nagrinėti ir tuos klausimus, kurių tuo metu kai kurios delegacijos dar negalėjo oficialiai aptarti. Be to, PPO ir EBPO ekspertai skaitė pranešimus apie teisines EBPO susitarimo ir PPO sutarties dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių sąsajas. Tokią posėdžio struktūrą kitos delegacijos apskritai įvertino teigiamai, be to, buvo sudarytos sąlygos pragmatiškai pasinaudoti ilgalaike patirtimi, kurią būtent EBPO įgijo eksporto kreditų srityje. ES taip pat surengė specialių techninį posėdį, per kurį nagrinėta būsimų sektorių taisyklių dėl eksporto kreditų teikimo laivų statybai galima taikymo sritis.

Per Brazilijos surengtą **8-ąjį oficialų TDG posėdį Brazilijoje 2015 m. gegužės 19–21 d.** pasiektas **esminis laimėjimas**: TDG nariai sutarė, kad diskusijomis dėl sektorių jau pakankamai pasistūmėta, todėl galima pradėti reikiamas diskusijas dėl bendros horizontaliosios taisyklių, taikomų eksporto kreditų sandoriams apskritai, sistemos. Šiuo svarbiu sprendimu pradedamas naujas TDG veiklos etapas ir patenkinamas seniai išreikštas JAV ir ES pageidavimas. Tai aiškus ir sveikintinas rodiklis, kad dirbdama grupė padarė

[5] Laivų statybos ir medicininės įrangos sektoriai.

apčiuopiamą pažangą. Tačiau naujas TDG veiklos etapas reiškia ir naujus iššūkius. Grupės diskusijos bus dar techniškesnės ir sudėtingesnės, nes dabar į jos darbotvarkę jau bus visiškai įtraukiamos sudėtingos temos, kaip antai priemokų nustatymas ir palūkanų normos. Be to, reikės didinti grupės institucinės sandaros veiksmingumą, o svarbiausia – paskirti nuolatinį pirmininką.

9-asis TDG posėdis vyks JAV 2015 m. spalio mėn., jis bus skirtas faktiniam perėjimui prie naujo etapo – horizontaliųjų diskusijų. ES visapusiškai rems šias JAV pastangas.

Apskritai TDG veiklos pradžia buvo sunki, tačiau darbas stabilizavosi ir yra vykdomas teisinga kryptimi. Kitame etape, žinoma, reikės daugiau pastangų, tačiau šiuo metu atrodo, kad toliau investuoti į TDG, kaip pagrindinio forumo, kuriame galima bendrauti su svarbiausiais EBPO nepriklausančiais eksporto kreditų teikėjais, veiklą, visapusiškai pasiteisintų.

4. Ataskaitinio laikotarpio pokyčiai EBPO

Ataskaitiniu laikotarpiu sudėtingiausios ir kontraversiškiausios diskusijos EBPO eksporto kreditų komitetuose vyko **eksporto kreditų ir iškastinio kuro** klausimais, visų pirma dėl **anglimis kūrenamų elektrinių finansavimo.** EBPO taryba 2014 m. ministrų pareiškime dėl klimato kaitos (2014 m. gegužės 6–7 d.) kaip vieną iš priemonių, skirtų įgyvendinti tolesnius veiksmus, skatina tęsti diskusijas „apie tai, kaip eksporto kreditai galėtų prisidėti prie mūsų bendro tikslo spręsti su klimato kaita susijusias problemas“. Pastaraisiais metais EBPO aktyviai diskutuota šia tema, kuri pirmininko išvadose dėl eksporto kreditų ir klimato kaitos sistemos įvardyta 2014 ir 2015 m. posėdžių dėl eksporto kreditų prioritetine tema. Europos Sąjunga turėtų stengtis užtikrinti, kad jos eksporto kreditų srities politika taip pat būtų prisidedama prie ES tikslų kovos su klimato kaita politikos srityje siekimo, todėl Europos Komisija visapusiškai remia susijusias EBPO pastangas. 2015 m. balandžio mėn. EBPO išleido „Patikslintą pirmininko pasiūlymą“, kuris bus vienu pagrindinių dokumentų tęsiant diskusijas EBPO lygmeniu. Komisija šiuo metu rengia pasiūlymą Tarybai, kuriuo būtų nustatyta ES pozicija dėl pirmininko pasiūlymo. Labai pageidautina, kad iki 21-osios JT bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijos (2015 m. lapkričio 30 d. – gruodžio 12 d. Paryžiuje) EBPO pavyktų pasiekti teigiamų rezultatų šiose diskusijose.

Kitais su klimato kaita susijusiais klausimais EBPO susitarimo dalyvės 2015 m. birželio mėn. darbo lygmeniu priėjo preliminaraus bendro susitarimo dėl **eksporto kreditų ir pažangiųjų tinklų** taisyklių. ES tai priklauso nuo Tarybos sprendimo, kuris turi būti priimtas pagal 218 straipsnio 9 dalį.

Dėl kitų EBPO veiksmų primenama, kad 2013 m. lapkričio mėn. EBPO susitarimo dalyvės susitarė dėl **Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų geležinkelių infrastruktūrai (GSS).** Kad šiam susitarimui, kuris buvo didelis ES siekis, pritartų ir tos Susitarimo dalyvės, kurios šioje srityje beveik neturi prekybos interesų, prireikė padaryti nemažai svarbių nuolaidų. Dėl 2014 m. palankios derybų eigos pavyko pasiekti, kad EBPO susitarimo dalyvės iš naujo išnagrinėtų GSS tekstą, ir susitarti gerokai **sušvelninti tam tikras ribojamąsias nuostatas.**

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo toliau įgyvendinamas **2011 m. EBPO sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams**. Sėkmingo šio susitarimo įgyvendinimo įrodymas –

po ketverių metų nuo jo įgyvendinimo pradžios nepateikta jokių svarių argumentų esminei šio susitarimo peržiūrai atlikti (oficialiai tai būtų buvę galima atlikti 2015 m.) ir EBPO susitarimo dalyvės susitarė šį klausimą atidėti iki 2019 m.
Ataskaitiniu laikotarpiu toliau vykdyti techniniai darbai, susiję su **EBPO susitarimo nuostatų dėl palūkanų normų peržiūra** ir su **priemokų sistema dideles pajamas gaunančioms EBPO šalims**, tačiau galutinio rezultato dar nėra.

Komisija tinkamai informuos Europos Parlamentą apie naujausius pasikeitimus.